

POLITIKA V OBLASTI AUDIOVIZUÁLNÍCH DĚL A SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Audiovizuální politika v EU je upravena články 167 a 173 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Klíčovým právním předpisem v této oblasti je směrnice o audiovizuálních mediálních službách, která v současné době (2018) prochází revizí. Hlavním nástrojem EU podporujícím toto odvětví (zejména filmový průmysl) je subprogram MEDIA v rámci programu Kreativní Evropa. Listina základních práv Evropské unie vyžaduje, aby byla respektována „svoboda a pluralita sdělovacích prostředků“.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

V Římské smlouvě nebyly v oblasti audiovizuální a mediální politiky stanoveny žádné přímé pravomoci a nejsou stanoveny ani ve Smlouvě o fungování EU. Pravomoc v oblasti mediální politiky spíše vychází z různých článků Smlouvy o fungování EU, na jejichž základě jsou vytvářeny politiky pro jednotlivá odvětví sdělovacích prostředků a komunikačních technologií. To je nutné vzhledem ke složité povaze mediálních produktů a služeb, jež nelze považovat za statky ani výhradně kulturní, ani vyloženě hospodářské povahy. Právní základ je dán Smlouvou o fungování Evropské unie v článcích 28, 30, 34, 35 (volný pohyb zboží); 45–62 (volný pohyb osob, služeb a kapitálu), 101–109 (politika v oblasti hospodářské soutěže), 114 (sblížování právních předpisů, pokud jde o technologie, nebo uplatňování podobných technologických norem, např. u internetových produkcí), 165 (vzdělávání), 166 (odborná příprava), 167 (kultura), 173 (průmysl) a 207 (společná obchodní politika).

CÍLE

Podle článku 167 Smlouvy o fungování Evropské unie povzbuzuje EU spolupráci mezi členskými státy a v případě potřeby podporuje a doplňuje jejich činnosti v oblasti umělecké a literární tvorby, včetně audiovizuálního odvětví. Úlohou EU v audiovizuální oblasti je vytvořit jednotný evropský trh audiovizuálních služeb. Ve všech svých politikách musí EU také zohledňovat příslušná kulturní hlediska. Rozhodnutí se přijímají řádným legislativním postupem.

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

A. Regulační rámec

1. Směrnice o audiovizuálních mediálních službách (SAMS)

Rozvoj nových technologií rozhlasového a televizního vysílání v 80. letech 20. století vedl ke zvýšení počtu komerčních televizních stanic v Evropě, jejichž vysílání bylo možné přijímat v několika zemích. Vznikla tak potřeba vymezit společné minimální normy, které byly poprvé stanoveny ve směrnici o „televizi bez hranic“ (89/552/EHS). V rámci první revize v roce 1997 byla zavedena zásada země původu, podle níž se rozhlasové a televizní stanice řídí právem členského státu, v němž mají své sídlo. Nové služby, jako je „video na vyžádání“ (VOD) dostupné prostřednictvím internetu, byly přidány v rámci revize v roce 2007. V roce 2010 byla směrnice kodifikována a přejmenována na směrnici o audiovizuálních mediálních službách (SAMS).

Ze zprávy Komise o uplatňování směrnice o audiovizuálních mediálních službách z roku 2012 a z diskusí, jež následovaly po zveřejnění zelené knihy Komise nazvané „Vstříc plně integrovanému audiovizuálnímu světu: růst, tvorba a hodnoty“ v roce 2013, vyplynulo, že audiovizuální mediální služby se sbližují a že způsob poskytování a využívání těchto služeb se neustále mění v souladu s technologickým rozvojem.

Komise dne 25. května 2016 zveřejnila nový legislativní návrh na změnu směrnice SAMS, aby aktualizovala regulační rámec a udržela krok s nejnovějším vývojem. Třístranná interinstitucionální jednání o návrhu byla dokončena dne 6. června 2018. Mezi hlavní prvky návrhu patří: 1) změna limitu pro komerční sdělení z 12 minut za hodinu na 20% denně v době od 6 do 18 hodin; 2) ochrana nezletilých před obsahem, který by pro ně „mohl být škodlivý“, přičemž se stejná regulace vztahuje na tradiční vysílání i na služby videa na vyžádání; 3) rozšíření ustanovení o evropských dílech i na poskytovatele služeb na vyžádání, kteří musí zajistit, aby evropská díla tvořila alespoň 30% jejich nabídky, a dát jim patřičnou prioritu a 4) zahrnutí platform pro sdílení videa do působnosti této směrnice, aby bylo možné bojovat s nenávistnými projevy a chránit nezletilé před škodlivým obsahem. O nových pravidlech se hlasovalo na plenárním zasedání dne 2. října 2018 a Rada směrnici s konečnou platností přijme na podzim 2018. Členské státy budou mít na její provedení do vnitrostátního práva 21 měsíců^[1].

Směrnice obsahuje zvláštní pravidla na ochranu nezletilých vztahující se jak na tradiční vysílání, tak na služby videa na vyžádání. Tato pravidla byla doplněna doporučeními týkajícími se ochrany nezletilých a lidské důstojnosti z let 1998 a 2006. V roce 2012 byla schválena „Evropská strategie pro zlepšení bezpečnosti dětí na internetu“. Tato strategie je podporována prostřednictvím programu a [portálu](#) „Internet lépe uzpůsobený dětem“ (dříve program „Bezpečnější internet“) v rámci Nástroje pro propojení Evropy.

2. Autorské právo na jednotném digitálním trhu

EU v současné době pracuje na aktualizaci pravidel týkajících se autorského práva na jednotném digitálním trhu, aby bylo možné dosáhnout několika zásadních cílů: (1) širší přeshraniční přístup k online obsahu; (2) rozšířené možnosti [využívání materiálů](#)

[1] Další informace naleznete v dokumentech týkajících se postupu [2016/0151\(COD\)](#).

[chráněných autorským právem pro účely související se vzděláváním, výzkumem a kulturním dědictvím](#); (3) lepší fungování trhu s autorskými právy a a 4) provedení [Marrákešské smlouvy](#) v právu EU. V současné době probíhají jednání a diskuse o balíčku týkajícím se autorských práv.

3. Evropské filmové dědictví

EU si klade za cíl povzbuzovat členské státy, aby spolupracovaly v zájmu zachování a ochrany kulturního dědictví evropského významu (článek 167 SFEU). Doporučení členským státům vyzývá k metodickému shromažďování, katalogizaci, ochraně a obnově evropského filmového dědictví, aby jej bylo možné předat příštím generacím. Členské státy EU mají každé dva roky podávat zprávu o tom, co v této souvislosti podnikly, a Komise na základě těchto informací vypracuje prováděcí zprávu.

B. Kreativní Evropa

Subprogram MEDIA programu Kreativní Evropa je pátým víceletým programem na podporu audiovizuálního průmyslu od roku 1991. Navazuje na úspěchy předcházejících programů MEDIA a MEDIA Mundus (2007–2013). Celkový rozpočet programu Kreativní Evropa činí 1,46 miliard EUR (2014–2020), došlo tedy ke zvýšení rozpočtu o 9% ve srovnání s předchozími programy. Nejméně 56 % z této částky je vyčleněno pro subprogram MEDIA. Ten poskytuje podporu a možnosti financování pro filmové a televizní projekty, sítě kin, filmové festivaly, získávání nových diváků, vzdělávací opatření pro odborníky v audiovizuální oblasti, přístup na trhy, distribuci, vývoj videoher, distribuci na internetu a mezinárodní koprodukční fondy. Dne 30. května 2018 zveřejnila Komise návrh nařízení, kterým se zavádí program Kreativní Evropa (2021 – 2027). Navrhovaný rozpočet pro subprogram MEDIA činí 1 081 000 000 EUR (58.43 % celkového finančního krytí nového programu). Parlament i Rada v současné době návrh Komise zkoumají.

C. Mediální gramotnost a pluralita sdělovacích prostředků

Mediální gramotnost je schopnost média využívat, chápat a kriticky vyhodnocovat jejich různé aspekty a obsah a využívat je ke komunikaci v různých kontextech. Jedná se o dovednost, která je zásadně důležitá pro mladší generaci i pro dospělé. EU považuje mediální gramotnost za nesmírně důležitý prvek aktivního občanství v dnešní informační společnosti. Závěry Rady ze dne 30. května 2016 o rozvoji mediální gramotnosti a kritického myšlení prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy zdůrazňují, že mediální gramotnost je v době internetu a sociálních sítí důležitější než kdy dříve a že je třeba, aby se stala nedílnou součástí vzdělávání na všech úrovních.

Pluralitou médií se rozumí potřeba transparentnosti, svobody a rozmanitosti v evropském mediálním prostředí. Na začátku roku 2012 vytvořila EU Středisko pro pluralitu a svobodu sdělovacích prostředků při Centru Roberta Schumana pro vyšší studia. Jedná se o výzkumnou iniciativu v rámci Evropského univerzitního institutu ve Florencii, na jejímž financování se EU spolupodílí. Toto středisko je dalším krokem Komise v jejím trvalém úsilí o lepší ochranu plurality a svobody sdělovacích prostředků v Evropě a o vymezení opatření, jež je v zájmu podpory těchto cílů nezbytné přijmout na evropské nebo vnitrostátní úrovni.

D. Další iniciativy

Během filmového festivalu v Cannes pořádá EU debaty a panelové diskuse o různých tématech, například o financování filmu, filmové distribuci, získávání diváků a inovacích. V roce 2015 bylo spuštěno [Evropské filmové fórum](#), což je platforma pro strukturovaný dialog mezi tvůrci politik a audiovizuálním průmyslem. Od roku 2004 se uděluje cena „Nový talent v EU“, jejímž účelem je propagace mladých evropských režisérů, kteří se zúčastnili školení financovaného z programu „MEDIA“. [European Border Breakers Award](#) je cenou pro začínající umělce spolufinancovanou z programu Kreativní Evropa.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Parlament zdůrazňuje, že EU by měla stimulovat růst a konkurenceschopnost audiovizuálního odvětví, přičemž uznává obecnější význam tohoto odvětví pro zachování kulturní rozmanitosti.

1. Evropský audiovizuální průmysl

Z usnesení Parlamentu ze dne 16. listopadu 2011 o evropském filmu v digitálním věku^[2] vycházelo další usnesení ze dne 28. dubna 2015 o evropském filmu v digitální éře^[3], ve kterém Parlament vyjádřil rozhodnou podporu evropským filmařům a zdůraznil úlohu finanční podpory poskytované sub-programem MEDIA v rámci programu Kreativní Evropa. Upozornil také na význam filmové gramotnosti a získávání nových diváků.

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. září 2012 o on-line distribuci audiovizuálních děl v Evropské unii^[4] se zabývá aspekty práva duševního vlastnictví a problémy vyplývajícími z dostupnosti audiovizuálních děl v digitální podobě s ohledem na ochranu autorských práv. O prováděcí zprávě k programu Kreativní Evropa, a tudíž i o subprogramu MEDIA, hlasoval Výbor pro kulturu a vzdělávání (CULT) v lednu 2017 a příslušné usnesení bylo přijato na plenárním zasedání 2. března 2017^[5]. V tomto usnesení bylo zdůrazněno, že k dosažení většího účinku je zapotřebí náležitý rozpočet a zjednodušené administrativní postupy. Poslanci také zdůraznili, že je důležité usnadnit přístup k financování pro malé organizace a projekty.

2. Cena LUX

Cena LUX byla vytvořena Evropským parlamentem a poprvé byla udělena v roce 2007. Jejím smyslem je podporovat distribuci evropských děl po celé EU financováním tvorby filmových titulků ve všech 24 úředních jazycích EU včetně původního jazyka díla a titulků pro neslyšící a nedoslýchavé.

3. Směrnice o audiovizuálních mediálních službách (SAMS)

Parlament ve svých usneseních o televizním vysílání z 80. a počátku 90. let EP opakovaně vyzýval k zavedení společných technických norem pro přímé satelitní vysílání a HDTV. Směrnice o televizi bez hranic byla přijata v roce 1989 a Parlament ji od té doby odhodlaně podporoval. Tato směrnice byla zrevidována v letech 1997

[2] Úř. věst. C 153E, 31.5.2013, s. 102.

[3] Úř. věst. C 346, 21.9.2016, s. 10.

[4] Úř. věst. C 353E, 3.12.2013, s. 64.

[5] Úř. věst. C 263, 25.7.2018, s. 19.

a 2007, načež byla přejmenována na směrnici o audiovizuálních mediálních službách (SAMS). Schválení této směrnice bylo výsledkem jednání mezi Parlamentem a Radou a byla při něm zohledněna většina námitek, jež Parlament vznesl v prvním čtení.

Parlament provádění směrnice velmi bedlivě sleduje. Ve svém usnesení ze dne 22. května 2013 o uplatňování směrnice o audiovizuálních mediálních službách^[6] Parlament předložil několik připomínek a doporučení, zejména pokud jde o dostupnost a podporu evropských audiovizuálních děl, ochranu nezletilých, reklamu, budoucí výzvy a mezinárodní konkurenci.

Ve svém usnesení ze dne 4. července 2013 o hybridních televizorech^[7] vyzval Parlament Komisi, aby posoudila, do jaké míry je nutné revidovat směrnici o audiovizuálních mediálních službách, a aby vyhodnotila další aktuální požadavky stanovené v předpisech v oblasti regulace sítí a médií (např. v telekomunikačním balíčku). Potřeba revize se týkala především pravidel pro dohledatelnost a nediskriminační přístup k platformám pro poskytovatele a tvůrce obsahu, ale i pro uživatele, rozšíření konceptu platform a přizpůsobení stávajících nástrojů novým okolnostem, např. rozvoji hybridních televizorů.

Dne 12. března 2014 přijal Parlament usnesení nazvané „Vstříc plně integrovanému audiovizuálnímu světu“^[8], kterým reagoval na zelenou knihu Komise na toto téma. Parlament v něm bere na vědomí sbližování trhů, zdůrazňuje, že je třeba zachovat přístup a dostupnost a zajistit rozmanitost a modely financování, a analyzuje infrastrukturu a spektrum, hodnoty a regulační rámec.

Na základě těchto usnesení Parlamentu a v kontextu rychle se měnícího audiovizuálního sektoru předložila Komise dne 25. května 2016 návrh na změnu směrnice o audiovizuálních mediálních službách. Výbor CULT, který je v této věci příslušným výborem, o své [zprávě](#) hlasoval v dubnu 2017 v rámci řádného legislativního postupu a rozhodl se zahájit interinstitucionální jednání s Radou. Po uzavření jednání mezi Radou a Parlamentem dne 6. června 2018 proběhlo hlasování ve výboru dne 11. července 2018. Přepracovaný právní předpis se bude vztahovat na vysílací společnosti, ale i na platformy videa na vyžádání a platformy pro sdílení videa, jako jsou Netflix, YouTube či Facebook, jakož i na přímý přenos v rámci platform pro sdílení videa. Vyjednávačům Parlamentu se také podařilo zajistit zvýšenou ochranu dětí, přísnější pravidla pro reklamu a požadavek, aby alespoň 30 % obsahu programů v televizních stanicích a na platformách videa na vyžádání tvořila evropská díla. O schválení nových pravidel se hlasovalo na plenárním zasedání dne 2. října 2018.

Katarzyna Anna Iskra
10/2018

---

[6] Úř. věst. C 55, 12.2.2016, s. 71.

[7] Úř. věst. C 75, 26.2.2016, s. 141.

[8] Úř. věst. C 378, 9.11.2017, s. 140.

